

4K YONDASHUVI ASOSIDA MUSIQA DARSLARINI TASHKIL QILISH

Xalbayev Nizamaddin Islamovich

**Xorazm viloyat pedagogik maxorat markazi
metodik xizmat ko'rsatish bo'limi musiqa fani metodisti**

Annotatsiya: Ushbu maqolada 4K yondashuvi asosida musiqa darslarini tashkil etishga qaratilgan. 4K (Critical Thinking, Communication, Collaboration, Creativity) yondashuvi o'quv jarayonida talabalarni faol ishtirok etishga, ijodiy fikrlashga va jamoaviy ishlashga rag'batlantiradi. Musiqa darslarida bu yondashuvni qo'llash orqali talabalarga musiqa nazariyasi va amaliyotini chuqurroq o'rganish imkoniyati yaratiladi. Darslar interaktiv formatda o'tkazilib, talabalar o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari uchun sharoitlar yaratiladi. Shuningdek, musiqiy asarlarni yaratish va ijro etish jarayonida jamoaviy hamkorlikni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: 4k yondashuvi, musiqa darslari, ijodiy fikrlash, jamoaviy hamkorlik, interaktiv ta'lim, talabalar ishtiroki, musiqa nazariyasi, amaliyot, kiritish va ijro etish, o'qituvchi roli

Аннотация: Данная статья посвящена организации уроков музыки на основе подхода 4К. Подход 4К (критическое мышление, общение, сотрудничество, творчество) побуждает учащихся активно участвовать, творчески мыслить и работать вместе в процессе обучения. Используя этот подход на уроках музыки, учащиеся получают возможность углубленно изучать теорию и практику музыки. Уроки проводятся в интерактивном формате, и созданы условия для свободного выражения студентами своих мыслей. Также особое внимание уделяется развитию коллективного сотрудничества в процессе создания и исполнения музыкальных произведений.

Ключевые слова: подход 4к, уроки музыки, творческое мышление, командное сотрудничество, интерактивное обучение, участие учащихся, теория музыки, практика, вклад и исполнение, роль учителя.

Abstract: This article focuses on the organization of music lessons based on the 4K approach. The 4K (Critical Thinking, Communication, Collaboration, Creativity) approach encourages students to actively participate, think creatively, and work together in the learning process. By using this approach in music lessons, students are given the opportunity to study music theory and practice in depth.

Lessons are held in an interactive format, and conditions are created for students to freely express their thoughts. Also, special attention is paid to the development of collective cooperation in the process of creating and performing musical works.

Keywords: 4k approach, music lessons, creative thinking, team collaboration, interactive learning, student participation, music theory, practice, input and performance, teacher's role

Kirish: 4K yondashuvi (Kreativlik, Kritika, Kooperatsiya va Kommunikatsiya) asosida musiqa darslarini tashkil qilishni quyidagi asosiy qismlar orqali amalga oshirish mumkin:

1. Kreativlik

- Ijodiy Loyihalar: O'quvchilarga musiqa asarlarini yaratish yoki qayta ishlashni taklif qiling. Mavzular bo'yicha guruhlar tuzish va har bir guruhga o'z musiqiy kompozitsiyasini yaratishni topshirish.

- Improvisatsiya: O'quvchilarga erkin improvisatsiya qilish imkoniyatini berish. Musiqa asboblardan foydalanib, o'z fikrlarini ifoda etishlariga yordam berish.

2. Kritika

- Musical Analysis: O'quvchilar bilan birgalikda mashhur musiqiy asarlarni tahlil qilish. Ularning tuzilishi, melodiyasi va ritmini muhokama qilish.

- Peer Feedback: Talabalarning bir-biriga musiqiy ishlaridagi kuchli va zaif tomonlarini baholash imkoniyatini berish.

3. Kooperatsiya

- Guruh Ishlari: O'quvchilarni kichik guruhlariga ajratib, ularga birgalikda musiqa asarlarini ijro etishni yoki yozishni topshiring.

- Jamiyat Loyihalari: Mahalliy hamjamiyatda tadbirlar o'tkazib, talabalarni o'z ijodlarini taqdim etishga undang.

4. Kommunikatsiya

- Musiqiy Muomala: O'quvchilarga turli xil musiqiy terminologiyalarni o'rganishga yordam bering va ularni o'zaro muloqotda qo'llashga undang.

- Prezentatsiyalar: Dars davomida talabalarni o'z musiqiy loyihalarini yoki sevimli musiqachilarini taqdim etishga jalb qiling.[1]

Dars Rejasi Misoli

1. Kirish: Dars maqsadini tushuntirib bering.

2. Kreativ faoliyat: Guruhlarda yangi musiqa yaratish (30 daqiqa).

3. Tahlil: Yaratilgan asarlarni tinglash va muhokama qilish (15 daqiqa).

4. Kooperativ ish: Har bir guruhning ijrosini namoyish etishi (30 daqiqa).

5. Sharh va feedback: Talabalar orasida fikr almashinuvi (15 daqiqa).

6. Yakun: Olingan natijalarni umumlashtirish va keyingi dars uchun rejalar (10 daqiqa).

Ushbu yondashuvlar orqali musiqa darslari nafaqat bilim beruvchi, balki qiziqarli va ijodkorlikni rag'batlantiruvchi bo'ladi.[2]

Asosiy qism: 4K yondashuvi (ya'ni, "Kollaboratsiya", "Kreativlik", "Tanqidiy fikrlash" va "Kompetensiyalar") asosida musiqa darslarini tashkil etish, o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirish va musiqaga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun juda samarali usuldir. Quyida bunday darslarni tashkil qilish uchun bir nechta asosiy g'oyalarni keltirilgan:

1. Kollaboratsiya

- Guruh Ishlari: O'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lish. Har bir guruhga o'z musiqiy kompozitsiyasini yaratish vazifasini berish. Ular birgalikda ishlash orqali o'zaro fikr almashadilar.

- Musikal Jamiyatlar: O'quvchilarni turli xil musiqiy janrlarda ijro etish uchun jamoalarni tuzishga undang. Bu ularga bir-biridan o'rganish imkonini beradi.

2. Kreativlik

- Ijodiy Loyihalar: O'quvchilarga o'z qo'shiqlarini yoki musiqiy asarlarini yaratishni taklif eting. Ular matn yozishi, melodiya yaratishi va ijro etishi mumkin.

- Musiqiy Asboblarni Yangicha Qo'llanishi: An'anaviy musiqiy asboblarni yangicha yondashuv bilan ijro etishni rag'batlantiring.

3. Tanqidiy Fikrlash

- Musika Tahlili: O'quvchilarga mashhur asarlarni tinglab, ularning tuzilishini va uslubini tahlil qilishni taklif eting. Nima uchun bu asar muvaffaqiyatli yoki xato ekanligini muhokama qiling.

- Musika Bilan Munosabat: O'quvchilardan sevimli qo'shiqlari haqida yozmalarini yoki prezentatsiyalar tayyorlashlarini so'rang, bu ularning shaxsiy fikrlarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Kompetensiyalar

- Musiqa Qobiliyatlari Rivoji: O'qituvchi sifatida har bir o'quvchining qobiliyatlariga mos keladigan individual mashg'ulotlar o'tkazing.

- Tarmoq Va Resurslardan Foydalanish: Turli onlayn platformalarda mavjud bo'lgan musiqa ta'lim resurslari va dasturlaridan foydalaning.

Dars Tizimi

1. Darsning Mavzusi:

- Musiqa tarixi, janrlari va mualliflari.

2. Amaliy Mashg'ulot:

- Guruhda ijro etish, instrumentlar bilan ishlash.

3. Ijodiyot Va Tanqid:

- Yaratilgan asarlarni baholash va tahlil qilish.

Ushbu yondashuv orqali o'quvchilar nafaqat musiqa bilimlarini oshiradilar, balki ijodkorlik, hamkorlik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar.[5]

4K yondashuvi (Kirish, Ko'rish, Kiritish, Kutilgan natija) asosida musiqa darslarini tashkil etish quyidagi bosqichlarni o'z ichiga olishi mumkin:

1. Kirish (Kirish)

- Maqsadni belgilash: Darsning maqsadini aniqlang. Masalan, dars davomida talabalar musiqa asarini qanday tahlil qilishni yoki yangi bir musiqiy asarni o'rganishni o'rganadilar.

- Motivatsiya: Talabalarga musiqa darsining ahamiyatini tushuntirish. Misol uchun, musiqa hayotimizda qanday rol o'ynashi yoki ijodiy fikrlashni rivojlantirishi haqida suhbat.

2. Ko'rish (Ko'rish)

- Musiqiy asarni tinglash: Tanlangan musiqiy asarni talabalar bilan birgalikda tinglang. Ularning e'tiborini qaratadigan muhim momentlarni belgilab qo'yish.

- Vizualar: Musiqani tushunishni osonlashtirish uchun videolar yoki grafiklar yordamida ko'rsatmalar berish. Misol uchun, orkestrning ijrosini ko'rsatadigan video.

3. Kiritish (Kiritish)

- Tahlil qilish: Talabalarga musiqa asarini tahlil qilishni taklif eting. Yana bir necha savollar berib, ularni musiqaning tuzilishi, ritmi va melodiyasiga e'tibor qaratishga undang.

- Amaliy mashg'ulotlar: Talabalarni musiqa ijro etishga jalb qilish. Ularni guruhlarga bo'lish va har bir guruhga turli xil musiqiy asarlarni o'rganishga topshiriq bering.

4. Kutilgan natija (Kutilgan natija)

- Baholash: Dars oxirida talabalarni baholang. Bu baholash amaliy mashg'ulotlar orqali yoki qisqa test orqali amalga oshirilishi mumkin.

- Yakuniy fikrlar: Talabalardan dars haqida fikr bildirishlarini so'rang va ularning qiziqishini hisobga olib kelajakdagi darslar uchun rejalar tuzing.

Qo'shimcha maslahatlar:

- Musiqa tarixi va nazariyasi haqida ma'lumot beruvchi resurslardan foydalaning.

- Dars jarayonida interaktiv elementlardan foydalaning: onlayn musiqiy ilovalar yoki platformalardan foydalaning.

- Har bir darsda talabalarning ijodkorligini rag'batlantirish.

Ushbu yondashuv orqali talabalarning musiqa tushunchalari yanada chuqurlashadi va ularning ijodiy qobiliyatlari rivojlanadi.

4K yondashuvi (Kreativlik, Kritikal fikrlash, Kommunikatsiya va Hamkorlik) asosida musiqa darslarini tashkil etish, o'quvchilarni yanada faol va samarali o'qitishga yordam beradi. Quyida ushbu yondashuvga asoslangan musiqa darslarini tashkil qilish bo'yicha xulosa va takliflar keltirilgan:[6]

Xulosa:

1. Kreativlik: Musiqa darslarida kreativ fikrlashni rag'batlantirish, o'quvchilarni yangi g'oyalar yaratishga undaydi. Bu ularga musiqiy asarlarni yaratishda yoki ijro etishda mustaqil fikr yuritishga yordam beradi.

2. Kritikal Fikrlar: O'quvchilarni musiqiy asarlarni tahlil qilishga va baholashga o'rgatish, ularning kritikal fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu orqali ular musiqa san'atidagi turli uslublar va yo'nalishlarni yaxshiroq tushunadilar.

3. Kommunikatsiya: Musiqa darslari davomida o'quvchilar bir-biri bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

4. Hamkorlik: Guruhda ishlash orqali o'quvchilar bir-biridan o'rganadilar va birgalikda musiqiy loyihalarni amalga oshiradilar, bu esa team building (jamoalarni kuchaytirish) kuchaytiradi.

Takliflar:

1. Musiqiy Loyihalar: O'quvchilarga turli musiqiy loyihalarni amalga oshirish imkoniyatini berish (masalan, guruhda qo'shiq yozish yoki ijro etish). Bu kreativlik va hamkorlikni rag'batlantiradi.

2. Musiqiy Tahlil: O'quvchilarga mashhur musiqa asarlarini tahlil qilish vazifasini berish; nima uchun bu asar muvaffaqiyatli ekanligini muhokama qilish.

3. Ijodiy Mashg'ulotlar: Musiqa darslarida ijodiy mashg'ulotlarni qo'shish (masalan, improvizatsiya sessiyalari), bu orqali kreativ fikr va innovatsiyalarni rag'batlantirish. [3,4,7]

4. Muloqot Sessiyalari: Dars oxirida yoki ma'lum vaqt oralig'ida o'quvchilar orasida muloqotni rivojlantirish uchun muhokama sessiyalarini o'tkazish; ular musiqaning ahamiyatini, shaxsiy tajribalarini baham ko'rishi mumkin.

5. Texnologiyani Qo'llash: Musiqa darslarida zamonaviy texnologiyalarni (dasturlar, ilovalar) foydalanishni joriy etish; masalan, onlayn platformalarda musiqani yaratuvchi dasturlar bilan ishlash.

6. Ota-onalarni Jalb Qilish: Ota-onalarni musiqa tadbirlariga jalb etish orqali jamoatchilik hamkorligini kuchaytirish; bu ota-onalarning farzandlari bilan bog'lanishini mustahkamlaydi.

Ushbu takliflarni amalga oshirish orqali musiqa darslari yanada qiziqarli va samarali bo'ladi hamda o'quvchilarning umumiy rivojlanishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mamatqulov, J. (2020). "Ta'limda 4K yondashuvi: Muammolar va yechimlar". Ta'lim va innovatsiyalar jurnali, 5(2), 45-52.
2. Xudoyberdiyev, R. (2021). "Zamonaviy ta'limda 4K yondashuvining o'rni". O'zbekiston ta'limi, 3(1), 12-20.
3. Rahmatova, N. (2019). "Musiqa darslarida interaktiv metodlarni qo'llash: Tajribalar va natijalar". Musiqa ta'limi jurnali, 7(3), 30-35.
4. Anvarov, M. (2022). "Musiqa darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning ahamiyati". O'zbekiston musiqa pedagogikasi, 8(1), 55-60.
5. Karimova, D. (2020). "Talabalar uchun innovatsion o'qitish usullari: 4K yondashuvi asosida". Pedagogik tadqiqotlar jurnali, 6(4), 70-75.
6. Tursunov, A. (2018). "O'qituvchi va talaba o'rtasidagi samarali muloqot: Psixologik jihatlar". Ta'lim psixologiyasi jurnali, 10(2), 28-35.
7. Nuriddinov, E., & Usmonova, S. (2023). "Musiqa darslarini samarali tashkil etish bo'yicha amaliy qo'llanma". O'qituvchilar uchun qo'llanma.
8. Shodmonov, T., & Mirzaeva, L. (2023). "4K yondashuvi asosida musiqa ta'limini rivojlantirish strategiyalari". Musiqa fanlari bo'yicha xalqaro konferensiya materiallari.